

Kezükbe adta a szívét, és úgy bántak vele, mint a mészárosok

Pozsony, 2024. december 11. – A Pavol Országh Hviezdoslav Színház **december 12-én** mutatja be **A pozsonyi szív** című darabot, amely a művészet iránti őszinte szeretetről szól, és a történelemtől, amely ismétli önmagát.

„Istenem, milyen zavaros ma a világ. Úgy tűnik, soha nem jutunk el a kölcsönös megértésig, mert a bosszú mindent szétfeszít. Pedig olyan kevés kellene a nemzetek közti békés egymás mellett éléshez. Csak szeretet és megértés, igaz? “

Günther-Mayer Erzsébet

A pozsonyi szív sorrendben a második a P.O. Hviezdoslav Színház jelentős pozsonyi személyiségekről szóló előadásainak sorában. Az elsőt Lichtenfeld Imre, a jeles pozsonyi sportembernek, a nemzetközi szinten elismert Krav Maga harcművészet megalkotójának szentelte, és **Pressburger Fight Club** címmel mutatta be a színház 2023. március 25-én. A pozsonyi szív című előadás egy nem hétköznapi nő, Günther-Mayer Erzsébet (1905-1973) egyetemi docens, egy sokoldalúan képzett történész és műértő lenyűgöző történetét meséli el, aki tehetséges művész, muzeológus, műemlékvédő is volt, és számos fontos szlovákiai intézmény születésénél bábáskodott. Soha nem vágyott a reflektorfényre, felelősségteljesen és odaadóan végezte munkáját, gyakran teljes mellőzöttségben. A szűkös tér, amelyben az elnyomó kommunista rendszer miatt létezni kényszerült, nem akadályozta meg abban, hogy szellemileg gazdag és szabad életet éljen, megőrizve a művészet és a műemlékvédelem iránti lelkesedését. Günther-Mayer Erzsébet docens nemcsak a szlovákiai kulturális örökség megőrzéséhez járult hozzá jelentős mértékben, hanem lelkesedését másoknak is átadta. Tanítványaiiban és azok követőiben él tovább öröksége, a kulturális örökség tiszteletére való ösztönzése pedig kulcsfontosságú és alapvető értékű. Pedagógusként nagylelkűen, emberségesen és türelmesen viszonyult tanítványaihoz, soha nem volt velük lekezelő. Még a vele szemben

Sídlo:
Divadlo P. O. Hviezdoslava
Laurinská č. 20
811 01 Bratislava

Korešpondenčná adresa:
Divadlo P. O. Hviezdoslava
Gorkého 478/17
811 01 Bratislava

d poh@d poh.sk

www.dpoh.sk

igazságtalan Szlovákiára is megbékéléssel és szeretettel tekintett. Azt mondogatta, hogy „ez egy fiatal nemzet, olyan, mint a gyerekek”.

*„Azon gondolkodtam, hogy A pozsonyi szív cím nem túl szentimentális-e. Az érzelmesség közel állhat a giccshöz, a hamis érzelmi zsaroláshoz és az olcsósághoz. Günther-Mayer Erzsébet azonban a szentimentalizmus szót eredeti francia és német kontextusában használta: „A szentimentalizmus nem az értelemről, hanem az érzelmekről szól, épp ezért, ahol ez az érzelem nincs jelen, ott nem reagálnak rá. A mai emberek sajnos már nem szentimentálisak. Én személy szerint szívesen olvasnék újra gyönyörű, lírai töltésű szentimentalista sorokat; ez az élet költészete. De hol ez a költészet? Az élet a maga kegyetlenségével már régen kioltotta bennem” - írta egyik kollégájának betléri száműzetése idején. Ezért akartam egy kis szentimentalizmust hozni városunkba és színházunkba a darabommal, hogy ennek a tüneményes presporki nőnek a története szíven regadjon a nézőket,” mondja a darab szerzője, **Anna Grusková**.*

Mariana Luteránová rendezésében **Varga Anikót** láthatják a főszerepben, további szereplők: **Peter Kadlečík**, **Kristína Tormová**, **Henrieta Mičkovicová** és **Alexandr Maďar**. A dramaturgok **Dáša Čiripová** a **Tereza Hladká**, a zeneszerző **Ľubo Burgr**, a színpadi mozgásért **Ladislav Cmorej** felelt, díszlet- és jelmeztervező **Eva Kudláčová-Ráčová**. Az előadásban közreműködik a **Paper Moon Trio** énekegyüttes - **Andrea Kružliaková**, **Barbora Medeková** és **Juliana Šeregiová**.

*„Ennek az országnak különös képessége van arra, hogy a kivételes embereket, nevezzük őket nyugodtan elitnek, száműzetésbe kergesse. Nem feltétlenül földrajzi értelemben, az országhatáron túlra. Gyakran a belső emigráció válik a menekülés -módjává, amely a bujkálással határos. Nem mindenkinek van bátorsága és kedve disszidálni. Nem mindig van értelme harcolni. Lehet észrevétlen, de megdönthetetlen, néma erővé válni, feltartóztatathatatlanul, feltűnés nélkül áramló, a történelmet megváltoztató talajvízzé, csak évtizedekkel később észrevett és méltányolt sodrássá. És talán soha nem is méltányolják, de a változásra gyakorolt hatása jelentős, ha a kortársak számára nem is érzékelhető. Az igazi avantgárd általában magányos. A látnokok nemkívánatosak és képességeiket kigúnyolják. A lekicsinylés céltáblájává válnak. Környezetük boldogan veszi el az életkedvüket, boldogan nyomja le fejüket az őket körülvevő tömeg szintjére. Günther-Mayer Erzsébet különleges nő volt, kivételes tehetségű és képességű ember. Nyilvánvaló, hogy nem lehetett könnyű élete Szlovákiában, és életében szinte semmilyen elismerésben nem részesült. Nem, nem illett bele abba a korba, és a mi korunkba sem illene bele. Ma sem lenne sztár. De biztosan nem érezné magát áldozatnak. Hősnek pedig semmiképp sem.” véli **Valeria Schulczová**, a Hviezdoslav Színház igazgatója.*

Günther-Mayer Erzsébet Pozsonyban született 1905-ben, nemesi származású polgári családban. Gyermekkorától vonzódott a művészetekhez, Gustav Malý festőművésznél tanult festészetet és művészettörténetet a Comenius Egyetem bölcsészkarán, majd Bécsben is kiegészítette tanulmányait. 1929-ben Zlínben a Bata vállalatnál kezdett dolgozni grafikusként, de édesanyja súlyos betegsége miatt visszatért Pozsonyba, és a továbbiakban művészettörténettel, műemlékekkel és múzeológiával foglalkozott. Dolgozott a pozsonyi Városi Múzeumban, a Szlovák Nemzeti Múzeumban és a mártoni Néprajzi Múzeumban. Társalapítója volt a Szlovák Nemzeti Galériának, és segédkezett a lőcsei múzeum megalapításában.

Sídlo:
Divadlo P. O. Hviezdoslava
Laurinská č. 20
811 01 Bratislava

Korešpondenčná adresa:
Divadlo P. O. Hviezdoslava
Gorkého 478/17
811 01 Bratislava

d poh@d poh.sk

www.dpoh.sk

A második világháború után férjét, Erich Günther jogászt németként, három hónapos kisi fiukkal, Peterrel együtt ki akarták telepíteni Csehszlovákiából. Sikerült megakadályoznia a deportálást, de ugyancsak 1949-ben letartóztatták az amerikai főkonzulátusnak végzett munkája miatt, és nem sokkal később az ilavai börtönben meggyilkolták. Mialatt Günther-Mayer keményen küzdött a háború alatti és utáni pusztítás során tönkretett műemlékek megmentéséért, férje „pártolása” miatt kitelepítették Pozsonyból. Akkor kezdődött életének drámai szakasza, amelyet államellenes tevékenységgel kapcsolatos igazságtalan vádak és feljelentések kísértek. A Husinában való nyomorgás helyett, ahol fejnőként kellett volna dolgoznia, végül a betléri kastély és a krasznahorkai vár gondnoka lett. Három év után, amely idő alatt nemcsak e két épület megmentésén és a leltározásán dolgozott, hanem Szlovákia-szerte található műemlékeken is, visszahívták Pozsonyba. Rendkívül szerteágazó tudásának köszönhetően foglalkozott népművészettel, iparművészettel, művészettörténettel európai kontextusban, muzeológiával és kortárs művészettel is.

Pozsonyban tanította a feltörekvő művészettörténész-nemzedéket, később a művésznemzedéket is. A Comenius Egyetemen és a Képzőművészeti főiskolán dolgozott. Tudományos főszerkesztője és szerkesztője volt a Szlovákiai műemlékek háromkötetes leltárának. Kilenc éven át egy kis, komfort nélküli kollégiumi szobában élt tizenéves fiával együtt.

Nyugdíjba vonulása után, 1973-ban a Képzőművészeti főiskola épületéből kilépve a Hviezdoslav téren elütötte egy autó. Egy héttel később belehalt sérüléseibe.

*„Günther-Mayer Erzsébet története nemcsak egy erős nő története, hanem a szlovák nemzet történetének egyfajta krónikája is a huszadik század elejétől a normalizáció időszakáig. Ezek azok az évek, amikor Szlovákiában dinamikusán változott mind az államrendszer, mind a rezsim. És ezek a változások Erzsébet életét is meghatározták. A kommunisták hatalomra kerülése után az új rendszer megfosztotta férjétől és lakásától, megakadályozta abban, hogy megkapja azokat a tudományos elismeréseket, amelyeket kétségtelenül megérdemelt volna. És mégsem tört pálcát a nemzet fölött. Fáradhatatlanul dolgozott kulturális örökségünk megismerésén, megőzésén és megmentésén. Története számos témát vet fel. Például a nők társadalmi helyzetének témáját, a nemzeti identitás témáját, de az emberség témáját is. Hogyan lehet embernek maradni egy embertelen rendszerben? Günther-Mayer Erzsébetnek ez sikerült. És ma ilyen hősökre van szükségünk” - teszi hozzá **Mariana Luteránová**, az előadás rendezője.*

Előzetes: <https://www.youtube.com/watch?v=K04mDapuc7s>

*„A szellem arisztokratája - így nevezte Günther-Mayer Erzsébetet Barczi Gyula művészettörténész és Peter Günther személyes barátja. Ez a magasztos, napjainkban nagyon ritkán hallható kifejezés egy nemes, művelt, szerény, mégis méltóságos lényre utal. Günther-Mayer pontosan ilyen volt, óriási ajándék Szlovákiának, országunk történelmének és kultúrájának. Miért van az, hogy csak ma, majdnem fél évszázaddal a halála után veszünk tudomást róla? Anna Grusková szövege és Mariana Luteránová rendezése nem csak Erzsébet drámai életéről szól, hanem arról is, hogy a történelmet meg kell őrizni, fel kell dolgozni, és el kell kerülni annak megismétlődését. Az emlékezet (legyen az történelmi vagy kulturális) mint az információk archiválásának és felidézésének folyamata, ahogyan azt Günther-Mayer Erzsébet élete is mutatja, veszélyeztetett fogalom volt és maradt” – teszi hozzá **Dáša Čiripová** dramaturg.*

Sídlo:
Divadlo P. O. Hviezdoslava
Laurinská č. 20
811 01 Bratislava

Korešpondenčná adresa:
Divadlo P. O. Hviezdoslava
Gorkého 478/17
811 01 Bratislava

d poh@d poh.sk

www.dpoh.sk

A kivételes pozsonyi polgár, Günther-Mayer Erzsébet életéről és munkásságáról, valamint A pozsonyi szív című produkcióról szól a Hviezdoslav Színház podcastjának következő része is, amelyben **Michael Szatmary** beszélget **Henrietta Mičkovicová** színésznővel és **Barczy Gyula** történésszel, teoretikussal. A podcast nyilvános felvételére december 21-én 18.00 órakor kerül sor a színház épületében.

<https://dpoh.sk/program/divadelny-podcast-orszagh-hviezdoslav-bratislavske-srdce/673dd7751500ead0f8afa2b4/>

Jegyvásárlás:

<https://dpoh.sk/inscenacia/bratislavske-srdce/673c891aa32850c0c4caa7b3/>

A Pavol Országh Hviezdoslav Színház harmadik évadának harmadik bemutatója.

Szereplők: Varga Anikó, Peter Kadlečík, Kristína Tormová, Henrieta Mičkovicová, Alexander Maďar
Kórus: Paper Moon Trio **Szerző:** Anna Grusková **Rendezte:** Mariana Luteránová **Dramaturg:** Dáša Čiripová, Tereza Hladká **Színpadi zene:** Ľubo Burgr **Díszlet és jelmez:** Eva Kudláčová – Rácová
Színpadi mozgás: Ladislav Cmorej **Vetítés:** Dáša Krištofovičová, Vladimíra Hradecká

Bemutató: 2024. december 12.

A P.O. Hviezdoslav Színház repertoárja: <https://dpoh.sk/repertoar/>

Online jegyértékesítés az előadásokra: <https://vstupenky.dpoh.sk/>

Pénztár – Kiosk DPOH: Laurinská 20, Bratislava

Hétfőtől vasárnapig 8.30-tól 19.00-ig, és előadás előtt egy órával.

www.dpoh.sk / [FB/IG - DPOH](#)

Állami forrásokból támogatva

u. fond
na podporu
umenia